

Verslag van de studiedag groefbijen bestuderen (*Halictus*, *Lasioglossum*)

Of, hoe goed kunnen wij ons aanmelden?

Erik van der Spek

Op 27 januari stond de jaarlijkse studiedag van de sectie in het teken van de groefbijen. Acht mensen hadden zich bij Frank van der Meer gemeld, maar uiteindelijk bleek ruim 30% van de leden van de sectie de reis naar Amsterdam gemaakt te hebben. Wim Hogenes was wederom de gastheer namens de afdeling Entomologie van het Zoölogisch Museum. Twintig mensen maakten door de tekeningen op het schoolbord en de enthousiaste uitleg van Frank, nader kennis met deze lastige groep bijen. Schets na schets met veel aanwijzing toverde Frank op het bord. Tot zijn spijt was het Frank nog niet gelukt om de serie met tekeningen die hij wil maken, om het werken met de verschillende tabellen te vergemakkelijken, klaar te hebben. Die houden we nog te goed. Wel had hij een handig overzicht gemaakt om de geslachten *Halictus* en *Lasioglossum* hun subgenera en determinatiegroepen uit elkaar te houden. Hij had 71 West-Europese soorten volgens deze onderverdeling gerangschikt en daarbij acht soorten aangegeven die 70% van het aantal in Nederland waargenomen groefbijen uitmaken. Frank gaf het advies eerst deze acht zeer algemene soorten goed te leren herkennen.

Om na het opprikken het determineren niet nodeloos lastig te maken had Frank het volgende advies:

- Spreid de vleugels zo, dat ze het zicht op de achterkant van het borststuk niet belemmeren. Dus de vleugels ook iets omhoog laten steken.
- Laat het achterlijf wat hangen, zodat de structuur van het schildje en propodeum goed te zien is.

- Streck de achterpoot zo dat de sporen aan de scheen goed te zien zijn.
- Prepareer de genitaliën van mannetjes uit. Na een boeiende uiteenzetting van ruim twee uur, waarbij ik hoop dat ik alle informatie die ik heb opgekrabbeld bij het determineren goed ontcijfer, wacht ik met nog meer spanning op het concept van het 'plaatjesboek' dat Frank aan het samenstellen is. Al denk ik niet dat het ons lukt zoveel groefbijen op te spelden dat het Frank te veel wordt om ze te determineren en ook ik dankbaar gebruik maak van zijn hulp, hoop ik toch in ieder geval zover te komen dat ik die 70% van de beesten zelf op naam kan brengen en voor het grootste deel van de 30% alleen nog voor de zekerheid om een controle hoeft te vragen.

Na het groefbijengeweld meldde Wim Klein dat hij bezig is met een herziening van zijn graafwespentabel met foto's van alle belangrijke kenmerken en daarna aan een boek met foto's gaat werken. Hij vraagt iedereen die met de huidige tabel + aanvulling problemen tegenkomt bij het determineren die door te geven. Hij kan dan proberen of hij de sleutel nog duidelijker kan maken. Dus help je zelf en toekomstige collega's en probeer je nog even voor de geest te halen waar je in de tabel vast liep en geef dat door.

Tijdens de lunch kwam een aantal van ons nauwelijks aan eten toe. Twee verhuisdozen met dubbele overdrukken van de bibliotheek moesten worden doorgespit, op zoek naar verborgens schatten van kennis. Theo heeft kennelijk in zijn nieuwe woning weer wat ruimte over. Hij won de wedstrijd schatgraven ruimschoots, maar veel anderen gingen ook zwaarder bepakt heen dan dat zij kwamen.

Na de lunch het echte werk; zelf determineren en dat laten controleren. Tussen de bedrijven door kreeg Jan Smit nog wat *Nomada's* en plooivleugelwespen voorgeschoteld. Werden diverse doosjes met bijen door specialisten teruggegeven en kreeg vooral Frank weer een stevige lading extra deter-

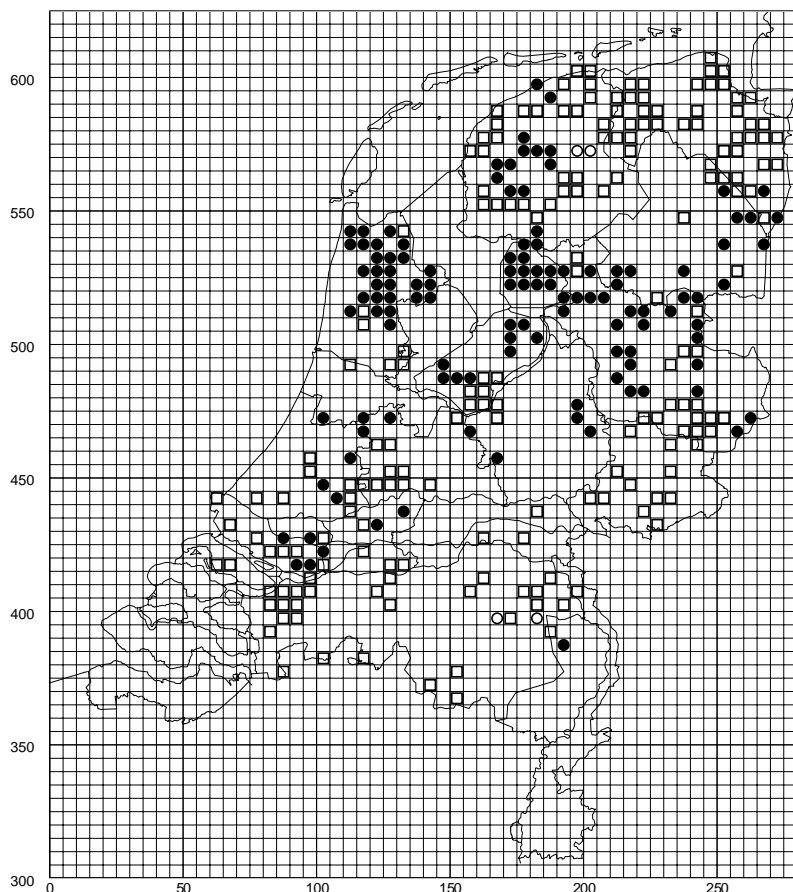

minatiewerk. De kans dat de atlas straks een goed actueel beeld van de verspreiding van groefbijen krijgt is weer een stuk dichterbij. Afwachten wie daarbij de door Frank beloofde status “Wereldbekend in Nederland” zullen verwerven, voor het als eerste vaststellen van een van de soorten die volgens hem aan de grens staan te dringen.

Erik van der Spek, Wilhelminalaan 67,
1781 AM Den Burg, pek-druif@introweb.nl

Figuur 1. APIS-hokken.

Zwarte stippen: witte hokken waarvoor nog niemand zich heeft opgegeven (120).
Open cirkels: witte hokken waarvoor iemand zich heeft opgegeven, maar die nog niet bezocht zijn (4).
Open vierkantjes: voormalige witte hokken, die inmiddels onderzocht zijn (184).

APIS-hokken: nog één seizoen

Menno Reemer & Theo Peeters

In 2004 werd het APIS-hokkenproject opgestart. Het doel was de inventarisatie van zogenaamde ‘witte’ hokken: 5x5-kilometerhokken waaruit nog geen enkele bijenwaarneming in het databestand aanwezig is. Drie seizoenen verder is er behoorlijk wat werk verzet. Wat heeft het project tot nu toe opgeleverd en wat is er nog te doen?

Successen

Van de 308 oorspronkelijk witte hokken zijn er 184 inmiddels geïnventariseerd (figuur 1). Grote successen zijn geboekt in het noorden des lands, waar de meeste witte hokken lagen. Friesland en Groningen zijn flink aangepakt. In Groningen is zelfs bijna geen wit hok meer te vinden! Ook in Overijssel, Gelderland en Noord-Brabant zijn heel wat witte hokken gesneuveld. In veel van de hokken is ook meteen een redelijk aantal soorten gevonden.

Resterende witte hokken

Er zijn nog 124 witte hokken over (de zwarte stippen in figuur 1). Deze liggen nog altijd vooral in de noordelijke landshelft. Met name in Noord-Holland, Overijssel en de IJsselmeerpolders zijn nog grote clusters witte hokken te vinden.

Het zijn misschien niet de meest interessante hokken om een mooie voorjaarsdag in door te brengen, maar je kunt hier nog echt pionierswerk verrichten. Wie weet wat ruderaal plekje, slootkantjes en tuintjes hier nog voor verrassingen verbergen!

Medewerkers aan het APIS-hokkenproject krijgen regelmatig per e-mail een overzicht van de stand van zaken. Wie nog